У супутники життя взяв слово

Олександр ШУСТЕРУК,
журналіст

Минуло більше року, як у Вічність відійшов відомий журналіст, острожанин Всеволод Ковальчук. Йому Всевишній подарував 73 літ земного життя. Кожен його рік був наповнений радостями, прикрощами, поразками та перемогами. Майже як у кожної людини.

Узятися за перо мене змусило бажання розповісти про свого товариша та колегу по газетярському цехові Всеволода Костянтиновича, щоб продовжити естафету добрих спогадів, на які він заслужив як особистість.

Серед професіоналів

Острозька районна газета майже до кінця існування Радянського Союзу мала назву «Зоря комунізму». Її передплатниками були сільські та міські жителі. Видання більшість читачів називали «наша районна». Його передплачували й мої батьки в селі Оженин.

Завітає до обійстя поштарка, і в сітці воріт видніється товстий білий паперовий рулон. Поряд із «Молоддю України», «Піонерською правдою», журналами «Перець» та «Наука і життя» у згортку була й «Зоря комунізму». Перегляд преси тато Петро Якимович розпочинав усе ж із районної газети. А там різноманіття авторів, які творили під проводом редактора **Валерія Баталова**. Про соціальні проблеми писала **Алла Вертелецька**, долі людські оприлюднювала **Валентина Білецька**. Профспілково-партійну тематику вів **Андрій Супрун**. Освітянську ниву на газетних шпальтах «засівав» педагог за фахом **Володимир Кучерук**. Щось смішне та дотепне йшло з рук **Степана Ткачука**. У **Всеволода Горопахи** була місія координатора творчого процесу щодо готових до друку матеріалів. Сільськогосподарським життям району заправляв **Всеволод Ковальчук**.

Коли я після восьмого класу вступив до Млинівського ветеринарного технікуму, то й гадки не мав, що згаданих журналістів згодом бачитиму майже щодня впродовж не одного року. Саме під час навчання у цьому закладі зробив перші спроби писати різні за тематикою замітки. Після одержання диплому розпочав співпрацю з газетою «Зоря комунізму». Вона тривала й після служби в армії. Я тоді працював ветфельдшером у колгоспі «Червона Зірка» села Оженин.

– Олександре, нам актуальні матеріали про сільське господарство – заготівля кормів, збір врожаю, передовий досвід, – дав настанову редактор Валерій Баталов.

Усі мої дописи спочатку потрапляли на стіл Всеволода Ковальчука. А один із них він все ж таки не пустив до друку. Це була розповідь про експерименти техніка по штучному осіменінню ферми у Красі Олександра Шепелюка щодо збільшення народжуваності телят. У тексті серед професійних термінів була і «спермодоза»...

Згодом, за пропозицією Валерія Баталова, я влаштувався на вакантне місце кореспондента відділу листів, яким завідував Володимир Кучерук. Писати доводилося на різні теми й знову ж про сільське господарство. Зі Всеволодом Костянтиновичем доводилося спілкуватися часто. На перших порах він жартома пригадував мій допис про краївського новатора, мовляв, детальний опис процесу експерименту не формат районної газети.

Основна місія газетяра полягає у постійному пошуку тем для майбутніх публікацій. Регулярними стають відвідини населених пунктів району. Часто доводилося вирушати у творчі мандри разом із Всеволодом Костянтиновичем. Перший візит, зазвичай, був до контори, де розташовувалася основна дислокація не тільки голови колгоспу, а й його провідних фахівців, які володіли достовірною інформацією про господарсько-економічне становище господарства. Тут усе розпочиналось із фонтану компліментів на адресу жіноцтва. Всеволод Костянтинович мав природжений дар жартівника та міг, як мовиться, на рівному місці підняти настрій. Це допомагало й у роботі, бо ж хороший настрій знімав психологічні бар'єри тих, хто володіє корисною інформацією. От тобі і вдалі інтерв'ю, цікаві оповіді.

За багато років спільної роботи я не помітив у Всеволода Ковальчука якоїсь зверхності, зухвалості щодо людей, із якими доводилося постійно контактувати. Не випадковим є те, що за наявності певного соціального статусу – завідуючий відділом агропромислового комплексу районної газети – Всеволода Костянтиновича більшість знайомих називала просто Сева. І він на цю фамільярність ніколи не ображався. Можна сказати, що це було навіть підставою для особистої гордості. Як показав життєвий досвід, часто у звертанні по батькові величають до тих, кого не просто поважають, а бояться й навіть зневажають. У селах зазвичай не поважали так званих «райкомівців», які навідувалися в костюмах, із галстуками і «полоскали» вуха трударям про підвищення надоїв, врожаїв, соціалістичні змагання. Без критики в газеті не обходився і Всеволод Ковальчук, але він для багатьох залишався добряком Севою.

На переломі

– Олександре, це добре, що так швидко влився в наш творчий колектив. Але тобі потрібно здобути фахову вищу освіту. Ми з Баталовим закінчили факультет журналістики Львівського держуніверситету. Попробуй вступити туди, – дав настанову Всеволод Костянтинович.

Інші колеги – Алла Вертелецька та Валентина Білецька якраз заочно навчалися у Київському держуніверситеті ім. Т. Г. Шевченка. Тому радили спробувати себе у столиці. Вибір припав на Київ...

Коли готувався до вступних іспитів, а згодом і до офіційних семестрових, у редакції газети відбулося багато цікавих подій. Редактор Валерій Баталов на виборах до Верховної Ради Радянського Союзу змагався з основним конкурентом, полковником Віленом Мартиросяном. Поразка нашого колегу не засмутила. Зі свіжими силами він кинувся у нові перегони вже до Верховної Ради, яка після проголошення Незалежності України одержала історичний статус – «першого скликання».

Коли Валерій Гаязович одержав депутатський мандат, то виникло питання про постійного помічника, тобто референта. Цю місію він без особливих обдумувань довірив своєму колезі та давньому другу Всеволоду Ковальчуку. Спогади про це він згодом оприлюднив у колективному збірнику журналістів Рівненщини «Добрий слід на землі». Публікація була присвячена пам'яті Валерія Баталова «Журналіст, письменник, політик». Всеволод Костянтинович писав: «*З 1990 року по 1994-й я працював помічником народного депутата України Валерія Баталова. Тож пригадую чимало епізодів із днів служби у парламенті. Читаючи спогади свого шефа і друга, поринаю разом із ним у ті буремні часи... Пригадую лист, який мені довелося писати у відповідні інстанції, що Валерій Баталов відмовляється від виділеного йому автомобіля (а його вартість для депутата тоді не перевищувала заробітної плати рядового працівника) з тим, щоб передати «машину» для інваліда Чорнобиля. Пригадую відмову від київської квартири, яку одержало багато депутатів першого скликання*».

У той період Всеволоду Ковальчуку довелося поєднувати творчу роботу з канцелярською, у вигляді підготовки колективних листів, звернень. Часто випадала нагода бувати на різних зборах, які відбувалися у трудових колективах на території виборчого округу. Він був добре обізнаним із проблемами, що назбиралися у регіоні. Згодом певні висновки ставали основою офіційних звернень народного депутата до різних установ та відомств, або повідомлень перед мікрофоном у сесійній залі парламенту. Були окремі публікації на шпальтах газети «Життя і Слово», попередню назву якої «Зоря комунізму» вдалося змінити дещо раніше під час великого спротиву місцевої партійної номенклатури. Загалом люди прагнули реальних змін і покращення життя. Але дев'яності роки виявилися великим випробуванням.

Там, де витоки, там, де родина...

У розмовах із Всеволодом Костянтиновичем часто можна було почути гордість за своїх дітей. Донька Тетяна успішна під час учителювання в Нетішині. Син Сашко робить впевнені кроки у підприємництві. Народився внук Юрій, а згодом внучка Віка. Здобули вищу освіту... І цей перелік можна продовжувати довго-довго. Але не раз траплялися випадки, коли рідні та знайомі дуже переживали за життя Всеволода Костянтиновича. Він певний час був прикутий до ліжка, переніс кілька складних операцій і... вижив.

– *Я, напевно, не сильно прогнівив Всевишнього, бо не відпускає від мене ангела-охоронця*, – одного разу сказав Всеволод Ковальчук.

Він часто згадував про свою малу батьківщину – село Дермань Друга. Воно пов'язане з багатьма історичними особистостями. Тут уперше побачили цей світ майбутні письменники Улас Самчук, Борис Тен. Місцеві стежки пам'ятають кроки відомого просвітителя Мелетія Смотрицького. Сама ж аура самобутнього села, можливо, вплинула й на Всеволода Ковальчука, який згодом у свої супутники життя взяв друковане слово.

До Замкової гори

Багато доброго про Всеволода Ковальчука пригадував під час нашого спілкування директор ТОВ «Замкова гора» Іван Глушман.

– *Ми познайомилися зі Всеволодом Костянтиновичем десь на початку 1999 року*, – розповідає мій колега по перу. – *На Острожчину я переїхав у жовтні попереднього року. Працював на посаді комп'ютерника-верстальника районної газети. Паралельно писав невеликі статті на різну тематику. Майже з перших днів роботи дізнався, що в Острозі є ще й міське видання. Якось навідався в редакцію «Замкової гори», де й познайомився з В. К. Ковальчуком, а також членами тодішнього трудового колективу – Нелею Хведась, Степаном Ткачуком, Всеволодом Горопахою, Світланою Бурик, а згодом із Жанною Чешук. Вона тоді верстала «Замкову гору». Інтернету в той*

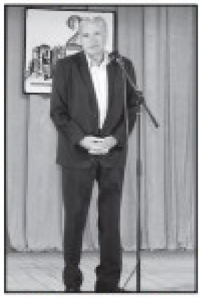

час ще не було в жодній редакції, тож бракувало, так би мовити, обміну досвідом. Якось колега попросила підмінити її й зверстати газету. Працював переважно увечері та вранці і з проханням успішно справився. Тоді наше знайомство поглибилося. Згодом верстальником призначили Віталія Герасимчука. В той час програму телебачення ми набирали вручну, згодом розпізнавали її з інших газет, а не так, як тепер, – отримуємо в електронному варіанті. Приємно згадати, що тоді ми працювали злагоджено, допомагаючи один одному в різних питаннях. А їх було багато, усе й не назвеш... Основне, звісно, щодо верстки, нових програм, їх встановлення роботи з комп'ютерами та ін. В. К. Ковальчук не заперечував, а навіть, певною мірою, сприяв такій співпраці.

Іван Глушман пригадує, що 1999 рік був складний для газет. Брак коштів позначався на тому, що росла заборгованість по виплаті заробітної плати. Тодішня редакторка Оксана Доброжанська намагалася зменшити за рахунок сільськогосподарської продукції, якою тоді розраховувалися з редакцією ще не реформовані колгоспи за опубліковані матеріали. Брак коштів позначався й на інших сферах роботи колективу. Деякий час доводилося возити газети зі Здолбунівської друкарні автобусом. Так було дешевше, ніж посилати редакційний автомобіль. Всеволод Ковальчук «Замкову гору» доставляв до Острога своїм особистим «Жигулем». Часто зустрічаючись у друкарні, домовилися про взаємодопомогу. Траплялося, що журналіст автобусом віз пачки обох видань, а головний редактор міської газети приїжджав і забирав уже надруковані. Іванові Глушману це дозволяло економити кілька гривень, які видавали в редакції на дорогу, а Всеволоду Ковальчуку – дорогоцінний час. Іван Павлович згадує, що кілька разів траплялося, хоч і рідко, самому забирати «Замкову гору» й «Життя і Слово» та доставляти їх у сумках до центрального відділення «Укрпошти».

– *Наприкінці 2000 року я перейшов на роботу до Державного історико-культурного заповідника м. Острога*, – пригадує Іван Глушман. – *Тоді, за потреби, відвідував різні заходи й писав репортажі. За це отримував невеликі кошти, які були дуже доречними. Коли, здається, на початку 2002 року, звільнився Віталій Герасимчук, Всеволод Костянтинович запропонував вакансію мені. Працював за сумісництвом аж до середини 2005 року. Друге моє повернення в «Замкову гору» відбулося вже при керівництві Олени Корнійчук, десь у 2008 чи 2009 році. Тривалий час працював на посаді кореспондента, інколи суміщаючи з роботою в інших місцях. Ми також часто зустрічалися в тодішній Острозькій друкарні. У той час багато спілкувалися, обмінювалися досвідом. Багато корисного почерпнув я від старшого колеги після свого призначення на посаду в. о., а згодом і головного редактора. В. К. Ковальчук щотижня, а то й частіше, заходив до редакції. За чашкою кави, а інколи і не лише за нею, ми обговорювали діяльність редакції, майбутнє газети та ін. Як голова міської організації Національної спілки журналістів України, досвідчений колега (до речі, відзначений «Золотою медаллю української журналістики») прискіпливо аналізував майже кожен випуск «Замкової гори». Траплялося, хвалив, інколи, як мовиться, діставалося «на горіхи». Той досвід був дуже цінним і я вдячний за нього. «Костянтинович» чи «Сева», як ми називали його в нашому колі колег і друкарів (особливо хочеться згадати Юрія Самдару, Віктора Пантюшка, Василя Панасюка, Світлану Білевську, Тетяну Горійчук), був веселою, щирою, відвертою людиною, любив жартувати. Прикро й болить, що вже більше року немає з нами Всеволода Костянтиновича, зрештою як й Степана Ткачука, також незабутнього мені Всеволода Горопахи. Але їхнє дітище – «Замкова гора» – живе, працює, намагається вижити у важких умовах...*
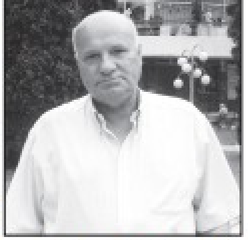
Кажуть, що Всевишній не може кожному подарувати вічного життя. Але він здатен дати вічну пам'ять. Її, без сумніву, заслужив Всеволод Костянтинович Ковальчук.